

Råd inför köp av egen surfplatta

För en van datoranvändare är surfplattan ett komplement, en portabel apparat som tillfredsställer grundläggande multimediala och informationsmässiga behov. Surfplattan kan dock inte mäta sig med datorn när det gäller mer komplicerade uppgifter. I datorn använder man datorprogram, i surfplattan använder man *appar* (applikationer), små programsnuttar som kan klara av enklare uppgifter. Det finns över en miljon appar att ladda ner till såväl iPad som androidplattor. De flesta är gratis.

Det blir mer och mer vanligt att man arbetar mot *molnet*, utnyttjar molntjänster för ordbehandling m.m. Då finns resurserna på internet (i molnet) och då kan det räcka med en surfplatta med internetuppkoppling.

Den stora *fördelen med surfplattan* är att den är liten och behändig att ta med sig. Man kan t.ex. ha den i fåtöljen, soffan eller sängen, på resor, möten och sammanträden. Den är också lättare att lära sig för den som tidigare inte har använt dator. I livets början är tre av fyra treåringar och 57 procent av alla tvååringar uppkopplade via surfplattor mot internet, 26 procent varje dag [81]. Surfplattan är också på stark framfart bland de äldre. Den går fortare att starta och man kommer direkt in på internet och kan söka den information man vill ha. En dator genomgår ofta en omständlig uppstart innan den är redo för en internetsökning.

För den som skriver mycket kan surfplattan kompletteras med ett *externt tangentbord* och det finns också *trådlösa skrivare* som kan kopplas till surfplattor. Det finns även *pek pennor* för den som har svårt med precisionen i fingrarna. Surfplattan täcker de allra flesta behov hos äldre som är nybörjare i den digitala världen. Kör man fast är den dessutom lätt att ta med sig till någon som kan hjälpa en att lösa problemet.

Om man vill ha både datorns fördel och surfplattans fördel kan man skaffa en *hybrid dator*. Den fungerar som en vanlig dator, men man kan ta bort skärmen och använda den separat som en surfplatta. Hybrid datorer har vanligen Windows 8 som operativsystem.

En dator är en apparat som kan åstadkomma saker väldigt snabbt – som att t.ex. göra dig ursinnig.

OKÄND

Konsumentupplysning

Då det ofta är lättare för äldre utan tidigare datorerfarenhet att lära sig surfa på nätet via en surfplatta jämfört med via en dator fokuserar jag här på köpråd avseende surfplatta. För att få en fungerande surfplatta behöver man utöver en *surfplatta* också ha en *internetuppkoppling*. Det finns en djungel av surfplattor och internetuppkopplingar på marknaden. Det som avgör vilken utrustning man ska köpa är vilka *behov* man har och vilka uppkopplingar mot internet som erbjuds där man bor. Här är några exempel på vad man bör tänka på innan man skaffar sig en surfplatta och ett internetabonnemang. Informationen på följande sidor är "färskvare" (hösten 2014) och kan komma att ändras över tid.

Behov	Utrustning
Om du inte har dator utan endast surfplatta...	... är det lämpligt med en platta med 10 tumskärm.
Om du inte har WIFI uppkoppling (trådlöst nätverk) i bostaden ...	... är det lämpligt med ett surfabonnemang (mobilt bredband <i>utan</i> dongel/usb-modem).
Om du avser att använda plattan utanför hemmet där du inte har tillgång till WIFI ...	... behöver du komplettera med ett mobilt surfabonnemang.
Om du redan har ett mobilt bredband till din dator...	... kan du använda (flytta) det SIM-kortet i surfplattan. Du kan också sätta det i en minirouter och därmed kan du använda både dator och surfplatta utan att flytta SIM-kortet.
Om du använder plattan hemma på WIFI men vill ha möjligheten att använda surfplattan var som helst...	... bör du ha en platta med en SIM-kortplats, 4G. Den kostar cirka 1000 kronor mer än samma platta utan SIM-kortplats. Du kan också koppla plattan till en minirouter med SIM-kort eller till mobilen om du har surfabonnemang och hot-spot-funktion på den.
Om du vill kunna använda surfplattan som mobiltelefon ...	... måste du ha en platta med SIM-kortplats och ett SIM-kort som det går att ringa på.
Om du inte har en smart mobil/surfmobil ...	... kan du skaffa en mindre surfplatta som också går att använda som mobil.

Om du har en smart mobil/surfmobil ...	... är det lämpligt att skaffa en större surfplatta (10.1 tum) annars blir skillnaden mot surfmobilen inte så stor.
Om du använder plattan i lägenheten med WIFI under vintern och vill kunna använda den i stugan på sommaren ...	... måste du ha en surfplatta med SIM-kortplats där du t.ex., kan stoppa ett SIM-kort med lämpligt abonnemang om det inte finns WIFI där du bor. Alternativt går det att koppla surfplattan till en minirouter med SIM-kort eller mobiltelefon med hot-spot-funktion.

Val att göra före köp

Typ av surfplatta (operativsystem)

Det finns tre huvudtyper av surfplattor: *iPad*, *Androidplattor* och *Windowsplattor*. iPad tillverkas av Apple och har operativsystemet iOS. Androidplattorna använder operativsystemet Android. Det finns många företag som tillverkar androidplattor, t.ex. Samsung, som har god kvalitet på sina plattor. Det finns billiga androidplattor (< 2000 kronor) men de har diskutabel kvalitet på framför allt skärmarna. De billigaste plattorna (<1000 kronor) är ofta tillverkade i Kina och de kan ha restriktioner för vilka appar man kan använda. Surfplattor med Windows har än så länge en mycket liten del av marknaden.

Marknadsledande plattor är iPad och Samsungplattan. Båda är utmärkt bra. Man kan göra samma saker med dem, men man gör på lite olika sätt. Om man har en iPhone är det lämpligt att ha en iPad och om man har en androidmobil (t.ex. Samsungmobil) är det lämpligt att ha en androidplatta (t.ex. Samsungplatta). Då behöver man inte lära sig två olika system. Om man har anhöriga som har en iPad och kan hjälpa till vid behov är det lämpligt att man skaffar sig en iPad. Kan man få hjälp av personer med androidplatta är en sådan att föredra.

En nackdel med iPad är priset. Androidplattorna har stor konkurrens och därför blir priset lägre. Det kan skilja över 1000 kronor på en iPad och en androidplatta av samma storlek. En fördel med iPad är att den i dagsläget anses säkrare än androidplattor som har ett öppet operativsystem. Det finns dock gratis antivirusappar man kan installera på androidplattorna.

Om man inte behöver ta hänsyn till vilken typ av platta eventuella familjemedlemmar har, och om man saknar smart mobil eller har en androidmobil, är en androidplatta att rekommendera främst p.g.a. att den har lägre pris. Samsung har även bra kostnadsfri support på svenska via telefon och e-post vilket också är något att beakta inför ett köp. Den är dessutom inte tidsbegränsad. De flesta Apple-produkter (t.ex. iPad) levereras med 90 dagars kostnadsfri telefonsupport.

Om man inte har en dator utan avser att endast ha en surfplatta kan man skaffa ett externt tangentbord till sin surfplatta. Det finns både till iPad och till Samsungplattorna. En hybrid dator kan vara ett bra val för den som inte har dator och vill få både datorns och surfplattans fördelar.

Platta med eller utan SIM-kortplats

Om man vill kunna använda surfplattan var som helst och inte har en surfmobil som kan fungera som *hotspot* så måste man köpa en platta med SIM-kortplats. Däremot kan man vänta med att teckna surfabonnemang om man har tillgång till WIFI (trådlöst nätverk) hemma. Plattor med SIM-kortplats (4G) är upp till 1000 kronor dyrare än plattor utan SIM-kortplats. Det gäller att tänka till vad man har för behov före köpet. Det går inte att komplettera med SIM-kortplats efteråt. Däremot kan man komplettera med en minirouter i vilken man kan sätta ett SIM-kort, eller koppla surfplattan till mobiltelefonens surfabonnemang via dess hot-spot-funktion.

Storlek på plattan

Det finns surfplattor i många olika storlekar. Vanligast är 7, 8 eller 10 tum skärm. Moderna surfmobiler har skärmar på cirka 4 – 5.5 tum. De har en tendens att bli större för varje årsmodell som kommer ut på marknaden. Vilken storlek man ska välja är helt beroende av de behov man har. Om man har problem med synen är en stor platta (10.1 tum) att föredra. Om man har problem i händerna och behöver en lätt greppvänlig platta kan en mindre platta vara lämplig men då blir det svårare att skriva och mer oöverskådligt att läsa på plattan. Om man har en modern surfmobil med 4-5 tum skärm är det inte så stor idé att skaffa en mindre surfplatta. Då är en stor surfplatta ett bättre komplement. Om man inte har en dator utan avser att endast ha en surfplatta är en stor surfplatta definitivt att föredra.

Sätt att köpa platta

Man kan köpa surfplattan kontant (Elgiganten, Siba, MediaMarkt, Netonnet, Inet m.fl.) och därefter teckna ett surfabonnemang om man behöver det. Men man kan också teckna ett surfabonnemang (Telia, Tele2, 3, Telenor, ...) med tillhörande surfplatta och då betalar man vanligen av surfplattan under 24 månader. Det senare kräver att man tecknar surfabonnemanget samtidigt. Man är då bunden att behålla detta under två år.

Inköpsställe för plattan

Priser på surfplattor är färskvara. Det kommer nya modeller hela tiden och de nya är dyrare för att sjunka i pris när nästa modell är på gång. Det är därför en god idé att göra en prisjämförelse när man står inför ett köp. Det finns webbsidor på nätet som erbjuder detta, *Pricerunner* (www.pricerunner.se) och *Prisjakt* (www.prisjakt.nu). När man har bestämt sig för vilken modell och storlek man vill ha, och om det ska vara SIM-kortplats (4G) i plattan eller inte, kan man gå in på dessa webbsidor, söka på produktens namn och se priser i olika butiker. De billigaste butikerna kommer överst. Det finns många små okända företag som säljer datorprodukter. Det är lämpligt att välja ett företag som man känner till. Det går utmärkt att köpa över nätet och få plattan hemskickad från t.ex. *Netonnet* (www.netonnet.se) eller *CDON* (www.cdon.com). Man kan också beställa på nätet och hämta i butik på t.ex. *Inet* (www.inet.se). Innan man går till någon butik så är det lämpligt att kolla att plattan finns i lager. Lageruppgifter finns på båda prisjämförelsesidorna.

Internetuppkoppling

Det finns tre olika typer av internetuppkopplingar:

WIFI som är ett *trådlöst nätverk* anslutet till fiberkabel (fiber-LAN) finns i vissa fastigheter, ibland inbakat i månadsavgiften, ibland avgiftsbelagt. Kontrollera med hyresvärden eller bostadsrättsföreningen om

det finns fiberkabel (bredband) där du bor och om du behöver teckna abonnemang eller om det redan ingår i hyran/månadsavgiften. Eventuellt kan du behöva komplettera det med en *trådlös router*. Den kopplas då till ett bredbandsuttag som i allmänhet finns i hallen. WIFI finns också på vissa allmänna platser (flygplatser, bibliotek, hotell, vissa krogar/konditorier och i vissa parker). Denna uppkoppling kräver inget SIM-kort eller abonnemang utöver tillgång till WIFI-nätverket. Det är gratis att koppla upp sig till bibliotekets trådlösa nätverk. Du måste dock ha ett bibliotekskort med pinkod. Du kan logga in med personnummer och kortets pinkod.

SIM-kortsuppkoppling innebär ett abonnemang hos Telia, Tele2, 3, Telenor m.fl. Det enklaste och billigaste abonnemanget kostar (november 2014) 49 kronor/månad hos Tele2 (billigaste mobila bredband utan modem). För det får man surfa upp till 0,2 GB per månad. 1 GB kostar 69 kronor/månad. Om man har större behov än så finns dyrare abonnemang. Det finns även abonnemang som man kan ringa på. Se exempel på vad man kan göra för olika trafiknivåer under rubriken *Bredbandsåtgång*. Ett alternativ är att man skaffar ett gratis SIM-kort hos Comviq och laddar det när man behöver det. En månad för max 1 GB trafik kostar då 50 kronor.

Mobilt bredband. Om du redan har ett mobilt bredbandsmodem till din bärbara dator kan du använda SIM-kortet som sitter i modemmet till surfplattan. Antingen flyttar du SIM-kortet mellan modemmet och datorn eller också kan du skaffa en router i vilken du kan stoppa in SIM-kortet och få WIFI, dvs. trådlöst nätverk som du kan använda till både datorn och surfplattan. Det finns routrar som är låsta till olika leverantörer och routrar som går att använda till alla typer av SIM-kort. Det finns även små mobila miniroutrar (TP-Link, Huawei, ZTE) som man lätt kan ta med sig. Om du flyttar SIM-kortet mellan bredbandsmodem och surfplatta kan du behöva en s.k. *SIM-kortsadapter* då det förekommer olika storlekar på SIM-kort.

Om du tecknar ett mobilt bredbandsabonnemang utan någon utrustning som bredbandsmodem eller router – vilket inte behövs om du bara ska använda SIM-kortet i surfplattan – så brukar abonnemanget vara fritt, dvs. utan bindningstid. Om du däremot skaffar ett bredbandsmodem för att kunna använda det i datorn, eller en router för att kunna använda det till både dator och surfplatta, så tillkommer en avbetalningskostnad på utrustningen och en bindningstid som i allmänhet är på 24 månader.

Telia, Tele2 m.fl. erbjuder också att man kan teckna surfabonnemang med tillhörande surfplatta. Man slipper då engångskostnaden för plattan och betalar i stället av den under 24 månader. Det är ofta ett prisvärt alternativ till att köpa surfplattan och abonnemanget var för sig.

Mobilt bredband gratis via Wifog. Om du går in på www.wifog.com kan du beställa ett gratis SIM-kort för mobilt bredband, f.n. endast över 3G nätet. Du får då inte ha bråttom för det kan ta flera veckor innan du får det. Uppkopplingen finansieras via reklam. Innan kortet skickas hem till dig på posten får du ett mejl där du måste bekräfta ditt intresse. Därefter tar det cirka 3 dagar innan du har SIM-kortet i brevlådan. Det medföljer instruktioner. Detta SIM-kort kan vara ett bra komplement för dig som har WIFI hemma och även vill använda surfplattan utanför hemmet. Det förutsätter dock att du har köpt en surfplatta med plats för SIM-kort, en WIFI-router eller en mobiltelefon med surfabonnemang.

Uppkoppling via mobiltelefonens SIM-kort är ett alternativ för den som vill köpa en billigare platta utan SIM-kortplats och/eller inte vill kosta på sig ett separat surfabonnemang. Det går att ställa in moderna

surfmobiler så att de blir en s.k. *hotspot* som sänder ut WIFI till vilken surfplattan kan kopplas. Du måste då ha ett mobilabonnemang med surfmöjlighet.

Innan du går till beslut att köpa en surfplatta, och framför allt teckna ett surfabonnemang, bör du titta på respektive företags hemsida för att få de färskaste uppgifterna. Det är stenhård konkurrens på marknaden och typer av abonnemang och priser ändras hela tiden.

Bredbandsåtgång

Aktivitet	Bredbandsåtgång	
SVT Play 1tim/mån	1,03 GB/mån	1.03 GB/timme
Strömmande musik 1tim/vecka	0,5 GB/mån	0,16 GB/timme
Webbsidor 100st/mån	0,3 GB/mån	0,003 GB/webbsida
Mejl 100st/vecka	0,14 GB/mån	0,0014 GB/mejl

Abonnemang	Aktivitetsexempel	Antal/tid	Bredbands-kapacitet
	E-post	5 mejl/dag	0,21 GB/mån
	Webbsidor	5 webbsidor/ dag	0,45 GB/mån
	SVT Play	1 timme/vecka	4,12 GB/mån
	SVTPlay	1 timme/dag	30,9 GB/mån

Tele2, 1GB 69:-/mån	Mejl + webbsidor + SVTPlay	5 mejl/dag + 5 webbsidor/dag + 45 min TV/mån	0,97 GB/mån
Tele2/Telia, 3GB 99:-/mån	Mejl + webbsidor + SVTPlay	5 mejl/dag + 5 webbsidor/dag + 2 tim SVTPlay/mån	2,53 GB/mån

Uppgifterna aktuella december 2014

Ytterligare exempel går att finns på:

Tele2:s hemsida:

<http://www.tele2.se/mobilt-bredband/surfvaljare.html>

Telenors hemsida (Surfkollen):

<http://www.telenor.se/privat/mobil-telefoni/abonnemang/surfkollen.html>

Lycka till!

Gunilla Brattberg

Handledare SeniornetKungsholmen

Varkstaden GB AB

E-post: varkstad@varkstaden.se

Hemsidor: www.varkstaden.se, www.datorkliniken.se